

Danced - Miljøstyrelsen
Att. Eliane Wexøe - Mikkelsen
Strandgade 29
1401 København K

14. januar 2000

Vedr. Review Report on the Danced Programme of Support in Botswana

Tak for det tilsendte rapportudkast. Udkastet har været diskuteret på et møde i 92-gruppens udvalg om miljø og bistand, og nedennævnte organisationer er blevet enige om disse kommentarer.

Vi er glade for, at Danced er begyndt at sende udkast til landeprogrammer i høring i Danmark. Det ville dog være mere rigtigt, hvis der blev givet en rimelig svarfrist, hvilket bl.a. vil gøre det muligt at indhente kommentarer fra samarbejdspartnere i landet. I nogle tilfælde vil det også være rimeligt at afholde et orienteringsmøde i forbindelse med høringen.

Vi vil samtidig opfordre Danced til at sende udkast til landeprogrammer i høring blandt NGO'er i det pågældende land. Vi er overbeviste om, at NGO'erne i Botswana vil kunne bidrage med værdifulde informationer og forslag til den fremtidige landestrategi, men må konstatere, at review-rapporten i overvejende grad er baseret på kontakter med myndighederne.

Det er vores opfattelse, at review-rapportens analytiske afsnit er forholdsvis svage og betydeligt mindre gennemarbejdede, end Terms of Reference lægger op til. Rapporten indeholder ikke begrundede vurderinger af blandt andre følgende spørgsmål:

- Er regeringen i Botswana indstillet på at føre en aktiv miljøpolitik?
- Hvordan har miljøsituationen udviklet sig i Botswana, herunder hvilke miljøproblemer er de vigtigste, hvad er deres årsager, og hvordan har disse forhold influeret på missionens anbefalinger?
- I hvilken grad implementerer Botswana de internationale miljøkonventioner?

Det, at rapporten ikke indeholder svar på disse spørgsmål, medfører blandt andet, at rapporten reelt ikke indeholder miljøpolitiske argumenter for at fortsætte Danceds engagement i Botswana efter udløbet af den igangværende programperiode. Vi mener ikke, det vil være forkert at fortsætte aktiviteterne i Botswana, men konstaterer, at der ikke er argumenteret på overbevisende måde herfor.

Et af de store tvivlsspørgsmål knytter sig til spørgsmålet om, regeringen i Botswana er særligt interesserede i Danceds aktiviteter eller ej. I review-rapporten nævnes en række forhold, der kunne indikere, at regeringens engagement er svagt: der er eksempler på, at der ikke som aftalt udpeges embedsmænd til at arbejde med projekterne; der tages et generelt forbehold for muligheden for at afsætte arbejdskraft til at arbejde med

implementering af Danced-projekter (s. 9); der er miljøhandlingsplaner, som ikke bliver godkendt; og der er miljølovgivning, som ikke bliver vedtaget. (Og i Botswana må sidstnævnte tages som udtryk for manglende prioritering af sagen fra regeringens side.)

Hvis der, som det umiddelbart kan se ud til, er problemer med at sikre det lokale ejerskab af projekterne, vil det være nødvendigt, at Danced gennemfører en grundig analyse af, hvad der kan gøres ved problemet.

Det er som nævnt også et generelt problem ved review-rapporten, at der ikke er nogen analyse af miljøsituationen og implementeringen af de internationale miljøkonventioner. Det betyder, at rapporten ikke giver noget særligt godt grundlag for at vurdere, om det er rigtigt at starte netop de foreslåede projekter. Et andet forhold, der besværliggør prioriteringsovervejelser, er, at der ikke i forbindelse med de foreslåede fremtidige projekter gives nogen indikationer af, hvor store miljøforbedringer projekterne kan føre til, eller indikationer af, hvor dyre projekterne vil være.

Det springer i øvrigt i øjnene, at review-rapporten stort set ikke indeholder overvejelser over det regionale perspektiv. Det ville have været rimeligt, hvis rapporten havde indeholdt overvejelser over, hvordan Danceds indsats i nabolandene kan understøtte indsatsen i Botswana og omvendt.

I rapporten nævnes (s. 11), at der er store økonomiske uligheder i Botswana, og at 40% af befolkningen stadig lever under fattigdomsgrænsen. Det nævnes, at der er behov for at forbedre forholdene for de fattige og skabe muligheder for, at de kan leve uden at overudnytte ressourcerne. Det er imidlertid uklart, hvordan denne fattigdomsorientering slår igennem i Danceds nuværende projekter, og i de foreslåede fremtidige projekter.

Rapporten indeholder ingen omtale af hensynet til oprindelige folk. Hensynet til disse folk har været en mærkesag i dansk ulandspolitik i de senere år. En stor del af de fattige i Botswana udgøres af buskmænd.

Endelig indeholder rapporten ingen overvejelser om kønsaspekter. Dermed er det tvivlsomt om princippet om, at dansk miljøbistand skal lægge vægt på at styrke kvinders rolle ved løsningen af miljøproblemer, kan opfyldes.

Med hensyn til de igangværende projekter, så bemærkes det, at review-missionens vurdering af projektet 'Environmental Heritage Foundation of Botswana Trust' er meget positiv. På den baggrund undrer det, at de foreslåede fremtidige projekter alle er af typen "regering til regering".

Det foreslåede fremtidige projekt 'Community Based Local Agenda 21 Targetting Selected Natural Ressource Management Issues' forekommer umiddelbart spændende, men projektet omfatter en meget bred kreds af problemstillinger, og de fleste af de konkrete aktiviteter, der lægges op til, synes at skulle foregå på det centraladministrative niveau. Det er dermed uklart, hvordan projektet reelt skal kunne medvirke til, at man på lokalt plan bliver i stand til at udnytte ressourcerne på bæredygtigt vis.

Det er positivt, at der med projektet 'Wetlands' lægges op til, at indsatsen i Botswana kommer til at omfatte støtte til bevarelse af biodiversitet, og Okavangodeltaet er et vigtigt og enestående naturområde. Det er også positivt, at det regionale perspektiv er med, takket være GEF-projektet. Der findes dog andre meget betydende naturtyper for biodiversitetsbevarelse i Botswana end netop Okavango, som også kunne have været overvejet. Den aride savanne i syd rummer unik flora og fauna, og der kunne trækkes på betydende regionale erfaringer (Zimbabwe og Namibia) omkring gennemførelse af naturressource udnyttelse baseret på inddragelse af lokalsamfundene.

Det er også positivt, at der lægges op til, at den fremtidige indsats kommer til at omfatte en indsats for bæredygtig energi. Men det foreslåede projekt 'Energy Strategy and Activity Plan' er alt for koncentreret om rent kortsigtede miljøforbedringer, typisk af den lokale luftforurening. Det ville være ønskeligt med en mere fremadrettet prioritering, hvor der sættes flere kræfter på det indlysende potentiale for non-grid connected solenergi systemer (PV systems). Det er endvidere et spørgsmål, om projektet 'Energy, Buildings and Housing' er relevant i den skitserede form. I projektet lægges primært vægt på udvikling af nye teknikker og materialer, fremfor udbredelse af kendte metoder til at opnå energibesparelser.

Rapporten indeholder som nævnt ingen begrundede vurderinger af, i hvilken grad Botswana implementerer de internationale miljøkonventioner. Der er blot en vis omtale af landets arbejde med nogle af konventionerne. Det springer imidlertid i øjnene, at der slet ingen omtale er af Botswanas implementering af FN's Ørkenspredningskonvention.

I forbindelse med Danced-projekterne i Botswana bør det i øvrigt sikres, at der som minimum er 2 NGO-medlemmer af styregrupper for alle projekter af typen "regering til regering".

Det er vores opfattelse, at Danced i det videre arbejde med Botswana-programmet bør lægge vægt på at sikre det lokale ejerskab af projekterne, ligesom der bør lægges meget større vægt på aktiviteter, der inddrager andre partnere end centraladministrationen.

Med venlig hilsen
John Nordbo

På vegne af 92-gruppen, der i denne sammenhæng tegnes af følgende organisationer:

Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark
Det Økologiske Råd og Selskab
Folkekirkens Nødhjælp
Forum for Energi og Udvikling
Kvindernes U-landsudvalg
Mellempøkeligt Samvirke
Organisationen for Vedvarende Energi OVE
WWF Verdensnaturfonden